

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตร ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามนโยบาย
“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

A Study on States and Problems of Curriculum Management Organizing
Learning Activities in Accordance with “Moderate Class More Knowledge” Policy in
Triamudomsuksa School under the Secondary Educational Service Area Office 1

ปิยะพงษ์ กลางจอหอ¹ และ ปิยะพงษ์ สุเมตติกุล^{2*}

Piyapong Klangjoho¹ and Piyapong Sumettikoon^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ประชากรคือ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมของ การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดครูรับผิดชอบ กิจกรรมมีการปฏิบัติมากที่สุด และเรียงลำดับดังนี้ การประชาสัมพันธ์แก่ผู้ปกครองและชุมชน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้กิจกรรม การจัดทำแผนการจัดกิจกรรม การจัดทำตารางเรียน การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และด้านการเตรียมบุคลากรในโรงเรียนมีการปฏิบัติน้อยสุด สภาพปัญหา พบว่า อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมบุคลากรในโรงเรียน มีปัญหามากที่สุด และด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีปัญหาน้อยที่สุด

คำสำคัญ : งานบริหารหลักสูตร, กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาโทการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Graduate Student of Supervision and Curriculum Development Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University E-mail: nischapongschula@hotmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาโทการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Supervision and Curriculum Development Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University E-mail: dregchula@gmail.com

* Corresponding author

Abstract

The objective of the study was to examine states and problems of the curriculum management in organizing learning activities in accordance with the “moderate class more knowledge” policy in Triamudomsuksa School under the Secondary Educational Service Area Office 1. The populations were vice principals from 6 divisions and chiefs of learning areas, for a total of 28 persons. Rating-scale questionnaires were used to collect data in terms of frequency, distribution, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed an overall high level as follows. Considering each side it was found that the highest ranking was for assigning teachers to teach, and programs advertising to the parents and communities. These were followed by the provision of various facilities for the curriculum, providing teaching materials, the supervision and the evaluation of curriculum implementation, activity plans, schedule setting, and curriculum analysis. The recruitment of teachers was ranked lowest. The highest ranked problem was the recruitment of teachers, while the provision of various facilities was ranked lowest.

Keywords: curriculum management, learning activities in accordance with moderate class more knowledge

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นผู้สอนต้องตระหนักอย่างมากถึงความเจริญของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้ต้องปรับให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นว่ามีความสำคัญมากหากครูยังใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเดิมผู้เรียนจะไม่มีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้แน่นอน Fogarty กล่าวถึงตัวอย่างกรอบวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ (Ministry of Education, 2004) 4 ประการ ที่สร้างขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมและรองรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ที่ 1 วิสัยทัศน์ เพื่อชาติ : โรงเรียนนักคิด ประเทศแห่งการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นปรัชญาการศึกษาที่เป็นความภาคภูมิใจของโรงเรียนในประเทศสิงคโปร์ทุกแห่ง วิสัยทัศน์ที่ 2 วิสัยทัศน์เพื่อการศึกษา : สอนให้น้อยลง เรียนรู้ให้มากขึ้น เป็นวิสัยทัศน์ที่มีความสำคัญต่อวิสัยทัศน์แรกและตรงกับเป้าหมายของการสอนในแบบที่ช่วยนักเรียนให้เรียนรู้โดยไม่ต้องสอน วิสัยทัศน์ที่ 3 วิสัยทัศน์เพื่อการปฏิบัติ : กลยุทธ์ดีเยี่ยมสลับหย่อนเป็นการ กล่าวถึงการปฏิรูปโรงเรียน ด้วยเป้าหมายสอนให้น้อย เรียนรู้ให้มากขึ้น ซึ่งจะไม่ยั่งยืนหากไม่รู้จักยืดหยุ่นพอที่จะรับมือกับความต้องการอันหลากหลายของโรงเรียนท้องถิ่นหรือรองรับเงื่อนไขที่ตายตัว วิสัยทัศน์ที่ 4 วิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือ : ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

จากตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในประเทศสิงคโปร์แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นต้องเป็นบุคคลที่ใฝ่เรียนรู้ ต้องเป็นนักคิดซึ่งจะเป็นฐานความรู้สำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นกิจกรรมแรกที่สิงคโปร์ทำการพยายามสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้นไปผลักดันให้เกิดการสอนที่น้อยลงแต่ให้ผู้เรียนเรียนรู้

ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองติดตัวไปใช้ชีวิตจริงในอนาคตให้ได้

สำหรับในประเทศไทยในปัจจุบันผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดจน ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่าง ๆ พบว่าผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาของนักเรียนต่ำกว่า เกณฑ์ที่กำหนด ทั้งผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ผลการสอบ PISA ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนใช้เวลาจัดการเรียนการสอนมากขึ้นเป็นเวลา 7 หรือ 8 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนคิดไม่เป็น วิเคราะห์ไม่ได้ ขาดทักษะชีวิต การจัดการเรียนการสอนอัดแน่นเนื้อหาวิชาการมากกว่าให้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีภาระงาน เครียด และต้องเรียนพิเศษมาก

นโยบายรัฐบาลในการสนับสนุนแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม คือ การปรับลดเวลาเรียนของเด็กให้น้อยลงเป็นการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาปรับลดชั่วโมงเรียนของบางวิชาให้น้อยลงแต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่นักเรียนควรเรียนรู้ครูต้องใช้ความสามารถในการอธิบายและบูรณาการให้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและกำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนอย่างหลากหลายเพื่อเพิ่มพูนทักษะการคิด วิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อกัน การทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง

การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นกรอบวิสัยทัศน์ ด้านการศึกษา เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของไทยนั้นสอดคล้องกับของหลายประเทศที่เป็นผู้นำด้านการศึกษาของโลกที่เห็นพ้องกันกับแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 เรื่องของจิตสำนึกต่อโลกความรู้พื้นฐาน การประกอบสัมมาอาชีพ ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม และทักษะที่จำเป็นใน ศตวรรษที่ 21 อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการทำงาน ทักษะชีวิตที่ใช้ได้จริง (กับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน รัฐ และประเทศชาติ) โลกกำลังเปลี่ยนแปลงคนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้เท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

จากการประกาศใช้นโยบายการลดเวลา เพิ่มเวลารู้ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดความหมายของการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ดังนี้

การลดเวลา คือ การลดเวลาเรียนภาควิชาการและการลดเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ เช่น การบรรยาย การสาธิต และการศึกษาไปความรู้ให้น้อยลง

เพิ่มเวลารู้ คือ การเพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดวิเคราะห์ และทำงานเป็นทีม จัดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายมากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ให้หลักการจัดกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ไว้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกัน

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมหลักสูตร 4 แห่งการศึกษา ได้แก่

2.1 ด้านพุทธิศึกษา คือ ความรอบรู้วิชาการที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตต่อ การศึกษาและการเรียนรู้

2.2 ด้านจริยศึกษา คือ การมีศีลธรรมจรรยาที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม

2.3 ด้านหัตถศึกษา คือ ความรู้และทักษะในการทำงานมีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่องาน และเห็นคุณค่าของการทำงาน

2.4 ด้านพลศึกษา คือการมีสุขภาพแข็งแรง การกินอาหารที่ถูกต้อง และการออกกำลังกายให้เหมาะสม รวมทั้งความสะอาดและสุขาภิบาลด้วย

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ทุกคนโดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมี ประสบการณ์ตรงสร้างความรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างมีความสุข

5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมาย และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ใช้ชุมชน ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้

6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน คิดวิเคราะห์ อภิปรายสรุปความรู้ นำเสนอจุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจสร้างความมุ่งมั่น เพื่อแสวงหาความรู้ในการแก้ปัญหาและ สร้างสรรค์นวัตกรรม

7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

8. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เป็นการเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน ที่ทุกคนในทีมเน้นความเป็นระบบ มีวิจรณ์ญาณร่วมกันตลอดเวลาที่กำลังทำอะไร จะทำให้ดีขึ้นอย่างไร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี มีน้ำหนึ่งใจเดียวกันและมีความ เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

9. จัดกิจกรรมเรียนรู้ควบคู่กับการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินสภาพจริง (authentic assessment) โดยใช้เทคนิควิธีการประเมินสภาพจริงที่หลากหลายที่ให้ความสำคัญกับการ ประเมินการปฏิบัติ (performance assessment)

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษาพิจารณาเลือกแนวทางการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับ บริบทและศักยภาพของสถานศึกษา โดยมีแนวทางดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้าใจในการนำนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่การ ปฏิบัติแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. ปรับโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่ละช่วงชั้น

3. เลือกกำหนดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับช่วงวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน

4. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามบริบทของสถานศึกษาและชุมชน

5. ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ สื่อการเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

6. กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ

7. ใช้การนิเทศภายในการเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (after action review: AAR) เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการและกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และเป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

8. ศึกษา วิจัย และพัฒนา “กระบวนการบริหารจัดการเวลาเรียน” อย่างเป็นระบบ เมื่อสถานศึกษาจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ทางสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน่วยนิเทศดำเนินการติดตามผลการจัดกิจกรรมจริงที่สถานศึกษาเพื่อควบคุมคุณภาพ โดยใช้การเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (after action review: AAR) เป็นเครื่องมือในการพัฒนา คุณภาพของการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้กำหนดแนวทางการกำหนดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยให้สถานศึกษาสามารถเลือกแนวทางการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของสถานศึกษาไว้ 3 แนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายให้นักเรียนเลือกตามความถนัดและความสนใจของรายบุคคลหรือรายกลุ่ม

แนวทางที่ 2 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรายบุคคลหรือรายกลุ่มเสนอกิจกรรม โดยครูเป็นที่ปรึกษาพิจารณาดูแลช่วยเหลือ

แนวทางที่ 3 โรงเรียนที่จัดการศึกษาหลายระดับสามารถใช้แนวทางที่ 1 ร่วมกับ แนวทางที่ 2 ที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของโรงเรียนและชุมชน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียน โดยระบุการจัดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษาสามารถจัดให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งกำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้รวม 880 ชั่วโมงต่อปี (22 หน่วยกิต) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมงต่อปี และรายวิชาหรือกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นปีละไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมงต่อปี รวมเวลาทั้งหมดไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง ต่อปี ทั้งนี้ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียน และปรับลดเวลาเรียนในระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น โดยให้สถานศึกษาจัดแบ่งจำนวนหน่วยกิตของแต่ละ รายวิชาต่อภาคเรียนได้ตามความเหมาะสม และสามารถบูรณาการการเรียนรู้รายวิชาได้ แต่ต้องเป็นไปตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กำหนดรายวิชาพื้นฐาน 880 ชั่วโมงต่อปี และรายวิชา หรือกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นเท่ากับ 200 ชั่วโมงต่อปี รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น 1,080 ชั่วโมงต่อปี (27 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) เวลาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 120 ชั่วโมงต่อปี ให้ จัดเป็นกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” บังคับตามหลักสูตร ประกอบกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เวลารวมทั้งหมดไม่เกิน 1,200 ชั่วโมงต่อปี

กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้กำหนดแนวทางการจัดตารางเรียนโดยให้โรงเรียน สามารถจัดตาราง เรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ได้ดังนี้ ช่วงเช้า เวลา 8.15 น. ถึง 12.15 น. จัดให้เรียน รายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือเรียนเนื้อหาสาระ ภาควิชาการ ช่วงพักกลางวัน เวลา 12.12 น. ถึง 13.15 น. พักรับประทาน อาหาร ช่วงเวลาบ่าย เวลา 13.15 น. ถึง 15.15 น. จัดให้ เรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และภาคปฏิบัติ หรือจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งให้จัดเป็นกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” บังคับตามหลักสูตร และในช่วงเวลา 15.15 น. ถึง 16.15 น. ให้สถานศึกษาปฏิบัติกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้เกิดประสิทธิภาคนั้นต้องมีการบริหารงานหลักสูตรเพื่อให้ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามที่ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า เป็นการบริหารและดำเนินงาน เกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้บริหารจะเป็นแกนนำ โดยมีผู้ช่วยฝ่าย ต่าง ๆ หัวหน้าหมวดวิชา ครูวิชาการโรงเรียน ครูผู้สอน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เสริมการบริหารหลักสูตร เช่น กรรมการบริหารโรงเรียน กรรมการบริหารวิชาการ เป็นต้น มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
2. การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน
3. การจัดครูรับผิดชอบกิจกรรม
4. การจัดตารางเรียน
5. การจัดแผนการจัดกิจกรรม
6. การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
7. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
8. การนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม
9. การประชาสัมพันธ์กิจกรรมแก่ผู้ปกครองและชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติได้นานโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มาเริ่มใช้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 กับโรงเรียนนำร่องจำนวน 3,831 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัด สพพ. จำนวน 3,437 โรงเรียน สังกัดศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 10 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัด สพม. จำนวน 384 โรงเรียน

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ได้เป็นโรงเรียนนำร่องของโรงเรียนสังกัด สพม. ที่จัดการเรียนการสอนตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาได้นำแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มาใช้ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

จากที่กล่าวข้างต้น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 นำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวมาปรับใช้ในหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลต่องานบริหารหลักสูตร ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญใน การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตร โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ตาม นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญ อันจะนำไปสู่การพัฒนา งานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรในการ จัดกิจกรรมตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรในการจัดกิจกรรมตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 1 มีขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล คือ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานที่เกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ จำนวน 28 คน

2.ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรในการจัดกิจกรรมตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้กรอบเนื้อหาการบริหารหลักสูตรของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ซึ่งมี 9 ด้านดังนี้

2.1 นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

2.2 งานบริหารหลักสูตร 9 ด้าน ดังนี้

2.1.1 การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

2.1.2 การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน

2.1.3 การจัดครูรับผิดชอบกิจกรรม

2.1.4 การจัดตารางเรียน

2.1.5 การจัดแผนการจัดกิจกรรม

2.1.6 การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

2.1.7 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2.1.8 การนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม

2.1.9 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมแก่ผู้ปกครองและชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ จำนวน 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพงานบริหารหลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) มี 4 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับคะแนน 0 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติหรือไม่พบการดำเนินการ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) มี 4 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 3 หมายถึง พบปัญหาในระดับมาก

ระดับคะแนน 2 หมายถึง พบปัญหาในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 1 หมายถึง พบปัญหาในระดับน้อย

ระดับคะแนน 0 หมายถึง ไม่พบปัญหา

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารหลักสูตรและแนวทางการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อร่วมกันพิจารณาความถูกต้องครบถ้วนตามกรอบแนวคิดและตรวจแก้ไขภาษาให้ชัดเจนและเข้าใจ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

4. นำแบบสอบถามไปใช้กับประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จำนวน 28 ชุด
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยจำนวน 28 ชุด ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 28 ชุด ได้รับคืนจำนวน 28 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัย

สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตร

1. ด้านการศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ด้านการศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 โดยการศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารคู่มือ การบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.29 อยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสาร คู่มือ การบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 2.21 อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านปัญหาของการศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 โดยโรงเรียนขาดเอกสาร คู่มือการบริหารจัดการ เวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สำหรับครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.43 อยู่ในระดับน้อย และกิจกรรมไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ 0.57 อยู่ในระดับน้อย

2. ด้านการเตรียมบุคลากรในโรงเรียน

ด้านการเตรียมบุคลากรในโรงเรียน พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 โดยการจัดประชุมชี้แจงบุคลากรเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.96 อยู่ในระดับมาก และการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้ฝึกอบรมศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 1.14 อยู่ในระดับน้อย

ด้านปัญหาของการเตรียมบุคลากรในโรงเรียน พบว่า ภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.34 โดยครูไม่มีเวลาในการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.89 อยู่ในระดับปานกลาง และขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 0.71 อยู่ในระดับน้อย

3. ด้านการจัดครูรับผิดชอบกิจกรรม

ด้านการจัดครูรับผิดชอบกิจกรรม พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.90 โดยการจัดครูเข้าสอนกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ตามความสามารถและประสบการณ์ และการจัดครูเข้าสอนกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ตามความสนใจและความถนัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน เท่ากับ 2.93 อยู่ในระดับมาก และ ฝ่ายบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานกิจกรรมได้ร่วมกันจัดทำแผนงานด้านการจัดครูเข้าสอนกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.89 อยู่ในระดับมาก

ด้านปัญหาของการจัดครูรับผิดชอบกิจกรรม พบว่า ภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.58 โดยครูไม่เข้าใจบทบาทในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.75 อยู่ในระดับน้อย และการจัดครูเข้าสอนกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ไม่ตรงตามความสนใจและความถนัดของครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 0.11 อยู่ในระดับน้อย

4. ด้านการจัดตารางเรียน

ด้านการจัดตารางเรียน พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.51 โดยการจัดตารางสอนให้สอดคล้องกับนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 2.86 อยู่ในระดับมาก และการปรับและออกแบบโครงสร้างเวลาเรียน ตารางเรียนที่เอื้อต่อการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ตามบริบทของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 2.11 อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านปัญหาของการจัดตารางเรียน พบว่า ภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.87 โดยการปรับโครงสร้างเวลาเรียน ตารางเรียน ไม่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 2.07 อยู่ในระดับปานกลางและการจัดตารางเรียน กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ไม่สอดคล้องกับรายวิชาที่แตกต่างกันในแต่ละวันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 0.71 อยู่ในระดับน้อย

5. ด้านการจัดแผนการจัดกิจกรรม

ด้านการจัดแผนการจัดกิจกรรม พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.66 โดยครูมีแผนการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นบูรณาการและกิจกรรมเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 2.75 อยู่ในระดับมาก และ การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 2.57 อยู่ในระดับมาก

ด้านปัญหาของการจัดแผนการจัดกิจกรรม พบว่า ภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.87 โดยไม่มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน เป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.50 อยู่ในระดับปานกลาง และการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายไม่สอดคล้องกับช่วงวัย สนองความสนใจ ความถนัด และ ความต้องการของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 0.29 อยู่ในระดับน้อย

6. ด้านการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

ด้านการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 โดยการจัดหาวัสดุและสื่อการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้แก่ ครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.75 อยู่ในระดับมาก และการสนับสนุนด้านจัดสรรงบประมาณให้ครูจัดทำเอกสาร และสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 2.64 อยู่ในระดับมาก

ด้านปัญหาของการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน พบว่า ภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.84 โดย การสนับสนุนด้านจัดสรรงบประมาณให้ครูจัดทำเอกสารและสื่อ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับน้อย และการจัดหาวัสดุและสื่อในการจัด กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ไม่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 0.79 อยู่ในระดับน้อย

7. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 โดยการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.89 อยู่ในระดับมาก และโรงเรียนมีการจัดหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาร่วมในการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 2.42 อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านปัญหาของการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร พบว่า ภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 โดยจัดสถานที่ไม่เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 0.29 อยู่ในระดับน้อย และจำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอกับการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 0.21 อยู่ในระดับ น้อย

8. ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม

ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 โดย ครูวัดและประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย เน้นประเมินตาม สภาพจริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.93 อยู่ในระดับ มาก และ การการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมิน ความก้าวหน้า ในการทำงานกิจกรรม ความพึงพอใจของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านปัญหการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม พบว่า ภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 โดยขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมิน ความก้าวหน้าในการทำ กิจกรรมความพึงพอใจของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.07 อยู่ในระดับน้อย และ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวัดประเมินและรายงานผล นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ขาดความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับน้อย

9. ด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมแก่ผู้ปกครองและชุมชน

ด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมแก่ผู้ปกครองและชุมชน พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 โดยการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้แก่ ครูผู้ปกครอง และชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.82 อยู่ในระดับมาก และ การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำเสนอผลงานที่ประสบผลสำเร็จให้ผู้ปกครองและชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.76 อยู่ในระดับมาก

ด้านปัญหาของการประชาสัมพันธ์กิจกรรมแก่ผู้ปกครองและชุมชน พบว่า ภาพรวมของปัญหา อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.45 โดยการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้แก่ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ยังไม่ทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 0.54 อยู่ในระดับน้อย และการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วงเวลาการนำเสนอ ผลงานที่ประสบผลสำเร็จให้ผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 0.36 อยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรในการจัดกิจกรรมตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยการอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกอภิปรายประเด็นที่มีผลการวิจัยสูงสุดและเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ส่วนในด้านปัญหานั้นผู้วิจัยไม่ได้อภิปรายเพราะปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย

ด้านการศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ในการศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับ กิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ พบว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารคู่มือ การบริหารจัดการ เวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของกระทรวงศึกษาธิการ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพราะเป็นเรื่องใหม่ที่น่าสนใจนำมาใช้ในโรงเรียน บุคลากรที่มีส่วนร่วมจึงต้องทำความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ และแนวทางการจัดกิจกรรม เพื่อจะได้วางแผนก่อนการแปลงไปสู่การสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนจะต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรว่าจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนครั้งนี้มีเป้าหมายที่แท้จริงคืออะไร และสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและชุมชนเพียงใดทางโรงเรียนมีความพร้อมต่อการนำหลักสูตรมาปรับใช้อย่างไรบ้าง วัสดุหลักสูตรและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำเข้ามาช่วยในการพัฒนาหลักสูตรนี้จะจัดหาได้อย่างไร และโดยวิธีใด งบประมาณและอาคารสถานที่เพียงพอหรือไม่ การวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรใหม่อย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอนจะทำให้การใช้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่าย

ด้านการเตรียมบุคลากรในโรงเรียน

ในการเตรียมบุคลากรในโรงเรียน พบว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด คือการจัดประชุมชี้แจงบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจบทบาทในการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการเตรียมบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพราะครูจะต้องจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนจึงต้องเข้าใจจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ซึ่งสอดคล้องกับ นพแก้ว ณ พัทลุง (2550) ได้กล่าวถึงการเตรียมบุคลากรของงานการบริหารและบริการหลักสูตร ได้แก่ การให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรหรือครูผู้สอน ในเรื่องจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวทางการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลตามหลักสูตรที่จัดทำขึ้น ความสำเร็จของการใช้หลักสูตรนั้นอยู่ที่ครูเป็นสำคัญ

ด้านการจัดครูรับผิดชอบกิจกรรม

การจัดครูรับผิดชอบกิจกรรมพบว่ามีปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดครูเข้าสอนกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ตามความสามารถ ประสบการณ์ ความสนใจ และความถนัด แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเห็นความสำคัญในการจัดครูรับผิดชอบกิจกรรมเพราะในการเลือกครูที่จะรับผิดชอบกิจกรรมเพื่อจัดกิจกรรมให้ได้ผลดี ที่สุดแก่นักเรียน ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะจัดกิจกรรมให้นักเรียน สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557) ได้กล่าวถึงการจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตรต้องพิจารณาความรู้ ความสามารถ ความถนัด อารมณ์ นิสัย ใจคอ หากมีการจัดครูที่จบในสาขาที่ตรงกับวิชาที่สอนจะเป็นผลดีที่สุดต่อผู้เรียน

ด้านการจัดตารางเรียน

การจัดตารางเรียนพบว่ามีปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดตารางสอนให้สอดคล้องกับนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกเรียน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการจัดตารางเรียน สอดคล้องกับนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเรียนภาควิชาการในตอนเช้าและช่วงบ่ายมีการจัดกิจกรรม ที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้กำหนดแนวทางการ จัดตารางเรียนโดยให้โรงเรียนสามารถจัดตารางเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ จัดให้ เรียนภาควิชาการในช่วงเช้าและช่วงบ่ายสอนวิชา 8 กลุ่มสาระ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและเวลา 15.15 น. เป็นต้นไป จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยโรงเรียนสามารถยืดหยุ่นปรับเวลาได้ตาม ความเหมาะสมและบริบทของโรงเรียน

ด้านการจัดแผนการจัดกิจกรรม

การจัดแผนการจัดกิจกรรมพบว่ามีปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูมีแผนการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ เน้นบูรณาการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้ให้ความสำคัญใน การวางแผนการจัดกิจกรรมของครูเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้กล่าวถึงแนวความคิดการ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ว่าการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะในห้องเรียน ตามเวลาที่ครูกำหนด นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกแห่งทุกเวลาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตามความพร้อม ความสามารถของนักเรียน ครูผู้สอนต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนต้องเปลี่ยนวิธี การเรียนรู้ของตนเอง จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการกลุ่ม (group process) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (project-base learning) เรียนรู้จาก กิจกรรมการปฏิบัติจริงจากประสบการณ์ตรงใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และ สืบค้น ข้อมูล นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ มีการจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียน ทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกันครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษาชี้แนะ ช่วยเหลือให้นักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ และนักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้เป็นทีม หรือจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ซึ่งการเรียนรู้ลักษณะนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

ด้านการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน พบว่ามีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดหาวัสดุ และสื่อการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้แก่ครู แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนเห็นความสำคัญในการใช้สื่อ เพื่อจัดกิจกรรมของครู สอดคล้องกับรุจิร ภูสาระ (2551) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องจัดให้สถานศึกษามีสื่อ การเรียนการสอนเพราะสื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูและผู้เรียนปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น สื่อที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู เช่น เอกสารหลักสูตร คู่มือครู บันทึกการสอน และนอกจากนี้แหล่งการเรียนรู้ ทุก รูปแบบ เครือข่ายการเรียนรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ก็ถือว่าเป็นสื่อการเรียนรู้อื่นๆ สื่อ การเรียนรู้เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของครูดำเนินไปด้วยดี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ที่ดีตามกระบวนการต่าง ๆ ที่หลักสูตรต้องการ

ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พบว่ามีการปฏิบัติมากที่สุดคือการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณ โรงเรียน ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อให้เหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมซึ่งจะช่วยให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่ง สอดคล้องกับวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ยิ่ง เพราะการเรียนรู้ของเด็กไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนก็มีส่วน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้

ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม

การนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม พบว่า มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ครูวัดและ ประเมินผล กิจกรรมอย่างหลากหลาย เน้นประเมินตามสภาพจริง แสดงให้เห็นว่าครูมีแนวทางในการประเมิน ที่หลากหลาย ตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นและมีการประเมินนักเรียนตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ตามหลักการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยจัดกิจกรรมเรียนรู้ควบคู่ กับการประเมินผล การเรียนรู้ที่เน้นการประเมินสภาพจริง (authentic assessment) โดยใช้เทคนิควิธีการ ประเมินสภาพจริงที่ หลากหลาย ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินการปฏิบัติ (performance assessment)

ด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมแก่ผู้ปกครองและชุมชน

การประชาสัมพันธ์กิจกรรมแก่ผู้ปกครองและชุมชน พบว่ามีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้แก่ ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพราะการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่เริ่มใช้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนจึง เห็นความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ให้ ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ทราบเกี่ยวกับการนำแนวทางการจัด กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มาใช้ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครอง คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนนั้น เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจว่า การใช้หลักสูตรใหม่นั้นลูกหลานของเขาจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

เกี่ยวกับการเรียนรู้ เจตคติ ค่านิยม และความสามารถในการแก้ปัญหา การประชาสัมพันธ์หลักสูตรจะต้องทำติดต่อกันไปและแต่ละครั้งไม่ควรนานเพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรวางแผนด้านอัตรากำลังครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
2. โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูได้วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตร ปรัชญา แนวทางการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดเดียวกัน
2. ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจในการร่วมกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”*. (ม.ป.ท.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมชนุสทกรรม การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. อลีนเพรส.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). วีพรินท์ (1991).
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2550). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. เหมการพิมพ์สงขลา.
- รุจิรี ภูสาระ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). บুক พอยท์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. อาร์ แอนด์ พรินท์.

ภาษาอังกฤษ

- Ministry of Education, Singapore. (2004). *Teach Less, Learn more: Reigniting passion and mission*. Ministry of Education.